ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420215617
Lietas arhīva Nr. AA43-0577-18/4
ECLI:LV:ADAT:2018:0412.A420215617.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 12.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 2017.gada 4.aprīļa lēmuma Nr.69 (protokols Nr.5) atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Latvijas Zvērinātu advokātu padome (turpmāk – padome) ar 2017.gada 4.aprīļa lēmumu Nr.69 (protokols Nr.5) (turpmāk – sākotnējais lēmums), pamatojoties uz Latvijas Republikas Advokatūras likuma (turpmāk – Advokatūras likums) 69.pantu, atskaitīja pieteicēju /pers. A/ no Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas (turpmāk – kolēģija), jo pieteicējs vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nebija veicis maksājumus kolēģijas uzturēšanai.

Sākotnējā lēmuma pamatojumā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[1.1] Pieteicējs nav veicis maksājumus kolēģijas uzturēšanai par 2016.gada deviņiem mēnešiem, kā arī par 2017.gada janvāri, februāri un martu.

[1.2] 2017.gada 27.februārī pieteicējam nosūtīta informācija par parāda apmēru, kā arī lūgums segt parādu līdz 2017.gada 10.martam un ierasties uz padomes 2017.gada 14.marta sēdi.

Pieteicējs uz padomes 2017.gada 14.marta sēdi neieradās, nepaziņojot attaisnojošu iemeslu.

[1.3] Padomes 2017.gada 14.marta sēdē konstatēts, ka pieteicējs parādu nav samaksājis, taču jautājuma izskatīšana par Advokatūras likuma 69.panta nosacījumu piemērošanu pieteicējam (viņa atskaitīšanu no zvērinātu advokātu skaita) atlikta.

[1.4] 2017.gada 24.martā pieteicējam atkārtoti nosūtīts paziņojums par parādu, lūgums samaksāt parādu līdz 2017.gada 31.martam, kā arī aicinājums ierasties uz padomes 2017.gada 4.aprīļa sēdi.

Padomes 2017.gada 4.aprīļa sēdē konstatēts, ka pieteicējs nav samaksājis parādu, kā arī nav vērsies padomē ar iesniegumu par atbrīvošanu no maksājumu izdarīšanas, to apmēru samazināšanu vai cita termiņa noteikšanu maksājumu parāda dzēšanai.

Kolēģijas uzturēšanai neveikto maksājumu laiks pārsniedz Advokatūras likuma 69.pantā paredzēto sešu mēnešu termiņu, kā arī padomei netika paziņots attaisnojošs iemesls šādai rīcībai. Maksājumu neveikšana bez attaisnojoša iemesla liecina par necieņu pret citiem advokātiem, kuri šādu rīcību nepieļauj un maksājumus veic atbilstoši to noteiktajiem apmēriem un kārtībai.

[2] Pieteicējs 2017.gada 21.aprīlī vērsās padomē ar iesniegumu, kurā lūdza atcelt sākotnējo lēmumu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apstākļiem.

[2.1] Pieteicēja ģimenē 2016.gada 9.septembrī piedzima trešais bērns, un pieteicēja apgādībā ir četri cilvēki. Sakarā ar dzīvesbiedres veselības problēmām pirmsdzemdību un pēcdzemdību periodā pieteicējs bija spiests kā advokāts praktizēt minimāli.

[2.2] Pieteicējs nespēja samaksāt prakses vietas telpu nomas maksu, tāpēc atteicās no biroja telpām Rīgas vēsturiskajā centrā un meklēja citas telpas advokāta prakses vietai. Minētos finansiālos apstākļus pasliktināja arī bankas kredīta maksājumi par vienīgo ģimenes mājokli.

Norādīto iemeslu dēļ pieteicējs kavēja regulāros maksājumus kolēģijas uzturēšanai.

[2.3] Atbrīvojot prakses vietu, pieteicējs vienojās ar telpu iznomātāju, ka pieteicējam tiks nodoti viņam adresētie sūtījumi, taču iznomātājs šo vienošanos nepildīja. Norādītā iemesla dēļ, pieteicējs nesaņēma padomes sūtītos paziņojumus par paskaidrojumu sniegšanu un ierašanos uz padomes sēdi. Sūtījumu nesaņemšana nenorāda uz necieņu pret padomi un kolēģiem.

Tā kā pieteicējs neatrada jaunas prakses telpas, viņš nebija arī iesniedzis padomei lūgumu par jaunas prakses vietas reģistrāciju.

[2.5] Pieteicējs ir samaksājis parādu. Pieteicējs ir advokāts kopš 2007.gada, nav saņemta neviena sūdzība par pieteicējs darbu, kā arī nav konstatēti ētikas vai disciplīnas pārkāpumi pieteicēja rīcībā. Pieteicējs apņemas nepieļaut līdzīgus pārkāpumus nākotnē.

[3] Padome ar 2017.gada 25.aprīļa lēmumu Nr.76 (protokols Nr.6) (turpmāk – Lēmums) sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Padome atsaucas uz Advokatūras likuma 34.panta 13.punktu un 69.pantu, kā arī uz padomes 2009.gada 15.decembra lēmuma Nr.223 „Par Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas uzturēšanai izdarāmo maksājumu kārtību un apmēriem" (turpmāk – Maksājumu kārtība) 5., 6. un 7.punktu.

Pieteicējs par zvērināta advokāta palīgu kļuva 2004.gada 6.aprīlī, tāpēc padomei nav pamata pieņemt, ka pieteicējs nezināja likuma un statūtu prasības.

[3.2] Padome ir konstatējusi faktus, kas liecina par ilgstošu Maksājumu kārtības prasību nepildīšanu bez attaisnojoša iemesla. Pieteicējs nebija veicis maksājumus kolēģijas uzturēšanai par 2009.gadu, 2011.gada otro un trešo ceturksni, 2014.gada pirmo pusgadu, 2015.gadu un 2016.gada deviņiem mēnešiem.

Izvērtējot savā rīcībā esošo informāciju, padome secināja, ka pieteicēja rīcībai (neveicot maksājumus) nav gadījuma rakstura.

[4] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, norādot pieteikumā šādus apsvērumus.

[4.1] Advokatūras likuma 69.pantā ir ietverts deleģējums kolēģijai noteikt statūtos kārtību, kādā tiek izskatīti jautājumi par zvērinātu advokātu atskaitīšanu no zvērinātu advokātu skaita, taču statūtos šāda kārtība nav noteikta.

Lai arī statūtu 2.4.apakšpunkts paredz priekšnoteikumus, kuriem iestājoties, padomei ir tiesības atskaitīt zvērinātu advokātu, tomēr statūtos nav noteikta procedūra un lēmuma pieņemšanas kārtība.

[4.2] Advokatūras likuma 69.pants un statūtu 2.4.apakšpunkts noteic vairākus gadījumus, kas var būt par pamatu zvērināta advokāta atskaitīšanai no zvērinātu advokātu skaita, taču tikai attiecībā uz maksājumu neveikšanu kolēģijas uzturēšanai tiek paredzēta arī personas attieksmes un apstākļu izvērtēšana.

Līdz ar to statūtu 2.4.4.apakšpunkta piemērošana ir saistīta ar personas rīcības izvērtēšanu.

Atskaitīšana no zvērinātu advokātu skaita ir atzīstama par sodu. To apstiprina Lēmumā ietvertā norāde, ka maksājumu neizdarīšana kolēģijas uzturēšanai liecina par necieņu pret citiem advokātiem. Tādējādi pieteicēja rīcība tiek vērtēta kā advokāta ētikas un disciplīnas pārkāpums, bet atskaitīšana no zvērinātu advokātu skaita ir uzskatāma par soda veidu.

[4.3] Pieteicējs atsaucas uz Advokatūras likuma 70.pantu, kā arī uz 71.panta pirmo un otro daļu, uzskatot, ka padomei bija tiesības ierosināt disciplinārlietu un nodot to izskatīšanai disciplinārlietu komisijai. Pretējā gadījumā padome pārņem disciplinārlietu komisijas funkcijas.

Ir izveidojusies situācija, kurā padome pati ir iniciējusi lietas ierosināšanu, izskatījusi to, pieņēmusi attiecīgu lēmumu un to izpildījusi. Tādējādi lēmuma pieņemšanas un izpildes procedūra, kas pēc būtības ietver arī sodīšanas funkciju, neatbilst Advokatūras likuma normām par advokātu atbildību un disciplinārlietu izskatīšanas kārtību.

[4.4] Piemērotā procedūra bija „*kvazi* disciplinārlieta". Uz to norāda tas, ka Lēmums pilda soda funkciju, gan arī Lēmuma izpildes kārtība – 2017.gada 19.aprīlī Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis" tika publicēts paziņojums par to, ka pieteicējs vairs nav zvērināts advokāts (kolēģijas biedrs). Šāda paziņojuma publicēšanu paredz vienīgi Advokatūras likuma 82.pants gadījumā, kad zvērināts advokāts tiek izslēgts no advokātu skaita sakarā ar soda piemērošanu disciplinārlietas ietvaros.

No minētā secināms, ka padome, izskatot jautājumu par pieteicēja atskaitīšanu no zvērinātu advokātu skaita, pēc analoģijas ir piemērojusi kārtību, kādā tiek izskatītas disciplinārlietas un izpildīti lēmumi par disciplinārsoda piemērošanu, vienlaicīgi liedzot pieteicējam tiesības uz lietas izskatīšanu neatkarīgā disciplinārlietu komisijā.

[4.5] Ar Lēmumu tiek nesamērīgi ierobežotas pieteicēja tiesības.

Gan zvērināta advokāta atskaitīšanai, gan izslēgšanai no zvērinātu advokātu skaita juridiskās sekas ir gandrīz identiskas.

Advokātu izslēgt no zvērinātu advokātu skaita ir iespējams vienīgi gadījumā, ja ir konstatēts būtisks pārkāpums advokāta darbībā, kas nav savienojams ar advokāta statusu sabiedrībā un viņa profesionālajiem pienākumiem (*Advokatūras likuma 16. un 74.pants*).

Visu gadījumu, kad advokātu var izslēgt no zvērinātu advokātu skaita, pamatā ir apstākļi, kas konkrētajai personai liedz pildīt advokāta pienākumus tādu iemeslu dēļ, kas objektīvi nav savienojami ar advokāta profesiju, piemēram, notiesājošs spriedums krimināllietā.

Arī tad, ja disciplinārlieta ierosināta par būtiskiem pārkāpumiem, kas saistīti ar zvērināta advokāta rīcību vai profesionālo darbību, disciplinārlietu komisijai ir tiesības diferencēt piemērojamo sodu atbilstoši Advokatūras likuma 73.pantam.

Pret pieteicēju netika ierosināta disciplinārlieta un pieteicējs nav izdarījis nekāda veida profesionālo vai normatīvo aktu pārkāpumu. Pieteicēja atskaitīšanas pamatā ir mantisko saistību neizpilde pret kolēģiju. Atskaitot (nevis izslēdzot) pieteicēju no zvērinātu advokātu skaita, ir iestājušās smagākas sekas, nekā tas, iespējams, būtu gadījumā, ja pret pieteicēju tiktu ierosināta disciplinārlieta.

Līdz ar to, lai arī zvērināta advokāta atskaitīšana no zvērinātu advokātu skaita juridiski netiek uzskatīta par soda veidu,

tās juridiskās sekas ir smagākas un vairāk ierobežojošas.

Atskaitīšanas dēļ pieteicējs zaudēja zvērināta advokāta statusu, taču tiek apšaubītas arī pieteicēja profesionālās spējas un atbilstība advokāta profesijai. Lai arī pieteicēja atskaitīšanas pamatā nav viņa profesionālās darbības pārkāpumi vai kvalifikācijas apšaubīšana, lai atjaunotu savu darbību kolēģijā, pieteicējam ir jāizpilda Advokatūras likuma 14.panta pirmās daļas 6.punktā un tā apakšpunktos noteiktie kritēriji, tāpēc Lēmums rada pieteicējam nesamērīgas juridiskās sekas.

[4.6] Atsaucoties uz Administratīva procesa likuma 13.pantu, pieteicējs norāda, ka viņa tiesību ierobežošana nerada nekādu ieguvumu sabiedrībai, jo pārkāpums, par ko atskaitīšana tiek piemērota, neskar publisko tiesību jomu.

Advokatūras likuma 69.pantā ietvertās tiesības atskaitīt zvērinātu advokātu no zvērinātu advokātu skaita kalpo konkrētām mērķim – disciplinēt kolēģijas biedrus savlaicīgi veikt maksājumu kolēģijai (faktiski attiecas uz privāttiesību jomu).

Tādējādi ar Lēmumu būtībā tiek risināti privāttiesiski un mantiski jautājumi, taču vienlaikus par privāttiesiska rakstura pārkāpumu pieteicējam atņemtas publisko tiesību jomā piešķirtās tiesības. Jautājumu par maksājumu neveikšanu būtu bijis iespējams atrisināt arī tad, ja pret pieteicēju tiktu ierosināta disciplinārlieta.

[4.7] Pieteicējs atkārtoti norāda apstākļus, kas bija minēti 2017.gada 21.aprīļa iesniegumā padomei (*sk. šā sprieduma 2.punktu*).

Uzzinot par atskaitīšanas lēmumu, pieteicējs nekavējoties samaksāja parādu. Pieteicējs atsaucas uz Maksājumu kārtības 5.punktu.

[5] Rakstveida paskaidrojumā padome pieteikumu neatzīst un norāda turpmāk minētos apsvērumus.

[5.1] Zvērināta advokāta pienākums veikt maksājumus kolēģijas uzturēšanai ir normatīvi nostiprināta prasība un piederības kolēģijai sastāvdaļa.

Padome atsaucas uz Advokatūras likuma 22. un 69.pantu, kā arī uz statūtu 2.3.3.apakšpunktu.

Likumdevējs par kolēģijas uzturēšanai paredzēto maksājumu neveikšanu nav paredzējis piemērot disciplināro atbildību, bet ir noteicis konkrētas tiesiskās sekas, kādas iestājas, ja ir pieļauts Advokatūras likuma 69.pantā noteiktais maksājumu nokavējums.

Padome ir ņēmusi vērā to, ka pieteicējs ilgstoši, bez attaisnojošiem iemesliem neveica maksājumus kolēģijas uzturēšanai, un pieteicējs bija informēts par kolēģijas uzturēšanas maksājumu neveikšanas sekām vismaz kopš 2004.gada 6.aprīļa.

Padome ir ievērojusi Advokatūras likuma 35. un 36.pantu, kā arī statūtus.

Līdzīgos apstākļos tādi paši lēmumi tiek pieņemti arī attiecībā uz citām personām.

[5.2] Padome atsaucas uz Advokatūras likuma 34.panta 2.punktu.

Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis" ievietoto publikāciju pieteicējs nepamatoti saista ar iespējamu disciplinārsoda piemērošanu.

Advokatūras likumā, statūtos un padomes lēmumos noteikto uzturēšanas maksājumu iekasēšanas mērķis nav peļņas gūšana. Maksājumu veikšana ir normatīvajos aktos nostiprināta prasība un piederības kolēģijai neatņemama sastāvdaļa. Pieteicējs neizprot likumā noteiktos zvērinātu advokātu korporatīvās darbības principus un mērķus, kādiem tiek izmantoti zvērinātu advokātu veiktie maksājumi.

Pieteicējam bija zināma kārtība, kādā risināmi jautājumi atvieglojumiem (izmaiņām) maksājumu veikšanā, jo pieteicējs iepriekš ir saņēmis atvieglojumus.

Pieteicēja maksājumu veikšanas disciplīna bija neapmierinoša kopš 2009.gada. Turklāt pieteicējs ignorēja pienākumu informēt padomi par izmaiņām savā prakses vietas adresē. Pirmais paskaidrojums par maksājumu kavēšanas iemesliem padomē tika saņemts tikai pēc atskaitīšanas lēmuma pieņemšanas.

Par padomes plānotās sēdes datumu un sēdē izskatāmajiem jautājumiem pieteicējs varēja pārliecināties arī advokatūras interneta vietnē (*www.advokatura.lv*).

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra spriedumu pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem motīviem.

[6.1] Tiesa atsaucās uz Advokatūras likuma 69.pantu un konstatēja, ka nav strīda par to, ka pieteicējs nebija veicis maksājumus kolēģijas uzturēšanai ilgāk par sešiem mēnešiem (nebija veikti maksājumi par 2016.gada deviņiem mēnešiem, kā arī par 2017.gada pirmajiem trim mēnešiem).

Tiesa, atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 15.panta 12.daļu, norādīja, ka padomei Advokatūras likuma 69.pantā noteiktā kompetence atskaitīt zvērinātus advokātus no kolēģijas jāīsteno neatkarīgi no tā, vai statūtos ir vai nav noteikta īpaša atskaitīšanas procesuālā kārtība.

Ja kādam jautājumam normatīvajos aktos nav noteikta īpaša izskatīšanas procesuālā kārtība, tas nozīmē, ka iestādei attiecīgais jautājums jāizskata parastajā kārtībā, kādā attiecīgā iestāde izskata jautājumus, paturot prātā vispārējās procesuālā taisnīguma prasības: objektivitāti, iespējas došanu procesa dalībniekiem izteikt savu viedokli un sniegt pierādījumus u.tml. (*sk. Administratīvā procesa likuma 14.*^{1}*pantu*).

Tiesa atzina, ka minētās prasības padome ir izpildījusi, atkārtoti nosūtot pieteicējam informāciju par izskatāmo jautājumu un uzaicinot piedalīties padomes sēdē un sniegt paskaidrojumus. Apstāklis, ka pieteicējs šos paziņojumus nesaņēma, jo nebija sasniedzams adresē, kuru pats bija padomei paziņojis, nav padomes atbildība.

Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka Lēmums ir pieņemts taisnīgā procesā.

[6.2] Pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanu pieteicējs nepamatoti saista ar kārtību, kādā būtu jāizskata disciplinārlieta un jāpieņem lēmums par disciplinārsoda piemērošanu.

Advokatūras likuma 69.pants iekļauts minētā likuma piektajā sadaļā, kas nosaka zvērinātu advokātu tiesības un pienākumus. Savukārt disciplinārās atbildības jautājumus, tostarp disciplināratbildības pamatu, disciplinārlietas ierosināšanas un izskatīšanas kārtību, kā arī disciplinārsodu veidus un to piemērošanu, regulē Advokatūras likuma sestā sadaļa. Līdz ar to pieteicēja paustais viedoklis nav balstīts tiesību normās.

[6.3] Darbības nokavējumu attaisnojoši ir tādi iemesli, kas nav bijuši atkarīgi no nokavējušās personas gribas un rīcības. Savukārt tādi iemesli, kas ir bijuši atkarīgi no pašas nokavējušās personas, proti, kuru iestāšanos vai neiestāšanos tā pati būtu varējusi ietekmēt ar savu rīcību, ir vērtējami kā kavējumu neattaisnojoši (*sk., piemēram: V.Bukovsksis. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: autora izdevums, 1933, 281.lpp.; Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 113.lpp.; Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Sagatavojis autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 471.–472.lpp., kā arī Augstākās tiesas 2007.gada 10.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-716/2007 7.1.apakšpunktu*).

Pieteicējs kā pieļauto maksājumu kavējumu iemeslu ir norādījis to, ka viņš aprūpē savu laulāto un vairākus bērnus, kas samazina laiku, ko veltīt advokāta profesionālajai darbībai, kā arī negatīvi ietekmē viņa finansiālo situāciju. Pieteicējam ir pienākums veikt arī kredīta maksājumus par ģimenes vienīgo mājokli.

Tiesa atsaucās uz Maksājumu kārtības 1., 5. – 8.punktu un konstatēja, ka pieteicējam bija jāveic maksājumi 35 *euro* mēnesī, taču ar brīdi, kad viņa ģimenē piedzima trešais bērns, pieteicējs bija tiesīgs saskaņā ar Maksājumu kārtības 5.punktu lūgt noteikt viņam ikmēneša maksājumu 10 *euro* apmērā. Savukārt pirms tam pieteicējs bija tiesīgs saskaņā ar Maksājumu kārtības 6.punktu lūgt viņu atbrīvot no maksājumiem kolēģijas uzturēšanai, ja viņš finansiālā stāvokļa vai citu pamatotu iemeslu dēļ nebija spējīgs veikt maksājumus noteiktajā, viņam saistošajā apmērā.

Tiesa piekrita padomes argumentiem, ka norādītā kārtība pieteicējam bija zināma, jo viņš kolēģijas sastāvā bija kopš 2004.gada (vispirms kā zvērināta advokāta palīgs, bet pēc tam kā zvērināts advokāts). Līdz ar to apgrūtināti finansiālie apstākļi paši par sevi vēl nav attaisnojošs iemesls maksājumu neveikšanai kolēģijas uzturēšanai, jo Maksājumu kārtība paredz atvieglojumu iespējas. Gadījumā, ja iestājas finansiālas grūtības, jābūt zvērināta advokāta iniciatīvai, iesniedzot padomei attiecīgu lūgumu par atvieglojuma piešķiršanu. Tā kā pieteicējs nav vērsies padomē ar lūgumu piešķirt atvieglojumu, nav pamata vēlāk atsaukties uz apgrūtinātu finansiālo situāciju. Lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka pieteicēja rīcībā objektīvi nebūtu bijis naudas līdzekļu pietiekamā apmērā, lai veiktu maksājumus kolēģijas uzturēšanai. Tā vietā ir konstatējama pieteicēja apzināta izvēle, iespējams, ierobežotus, bet tomēr esošus naudas līdzekļus novirzīt citām vajadzībām, piemēram, hipotekārā kredīta maksājumiem. Tas, kuru maksājumu uzskatīt par nozīmīgāku, ir paša pieteicēja izvēle. Par to, ka naudas līdzekļi pietiekamā apmērā, lai kārtotu maksājumus kolēģijas uzturēšanai, pieteicēja rīcībā ir bijuši, liecina arī fakts, ka pieteicējs uzreiz pēc atskaitīšanas lēmuma pieņemšanas samaksāja parādu, kas tikai par 2016.gadu vien bija 325 *euro*.

Ņemot vērā minēto, tiesa uzskatīja, ka pieteicējs, visticamāk, būtu varējis veikt ikmēneša maksājumus ievērojami mazākā apmērā.

[6.4] Tiesa ņēma vērā apstākli, ka pieteicējs arī iepriekš ir vairākkārt un ilgstoši kavējis maksājumus kolēģijas uzturēšanai. Lietas materiālos ir informācija, ka pieteicējs sistemātiski ir kavējis maksājumu disciplīnu kopš 2010.gada, turklāt par 2014. un 2015.gadā pieļauto ilgstošo kavējumu iemesliem lietā neatrodas pieteicēja skaidrojums. Tas liek kritiski vērtēt pieteicēja norādītos apstākļus par kavējuma iemesliem. Proti, maksājumu kavēšana ir pieteicēja ilgstošā laika periodā pieļauta sistēmiska rīcība. Ņemot vērā kavējumu regularitāti, ir pamats maksājumu kavēšanu atzīt par pieteicēja paradumu. Līdz ar to tiesa kritiski vērtēja pieteicēja paskaidrojumu par grūtiem finansiālajiem apstākļiem tieši noteiktajā laika periodā (2016.gadā un 2017.gada sākumā), jo pieteicējs jau iepriekš vairākkārt ir pieļāvis līdzīgus ilgstošus kavējumus citos periodos. Tas liek domāt, ka patiesais vai vismaz nozīmīgs maksājumu kavējuma iemesls bija pieteicēja nevērība pret saviem pienākumiem pret kolēģiju un to neuzskatīšana par būtiskiem, nevis kādi citi objektīvi apstākļi, kas, neatkarīgi no pieteicēja gribas un rīcības, būtu lieguši laikus un regulāri veikt maksājumus vai arī savlaicīgi lūgt padomei atbrīvojumu no maksājumu veikšanas.

[6.5] Dalība kolēģijā nav katra cilvēka tiesības, kuras tas iegūst ar dzimšanu un kuras viņam piemīt tāpēc vien, ka viņš ir cilvēks. Dalība profesionālā korporācijā, kāda ir kolēģija, ir augsti kvalificēta jomas profesionāļa apzināta karjeras izvēle, kas saistīta ar pienākumu un atbildības uzņemšanos. Pamats dalībai šādā korporācijā personai ir tikai tāpēc un tikai tikmēr, kamēr persona izpilda profesionālās kvalifikācijas kritērijus un pilda savus profesionālos pienākumus – tostarp pret savu profesionālo korporāciju. Līdz ar to pieteicējam nav pamata pretendēt uz zvērināta advokāta statusa saglabāšanos, ja viņš pats nav izpildījis no statusa izrietošos pienākumus.

Atsaucoties uz Advokatūras likuma 69.pantu, tiesa secināja, ka pieteicējs no kolēģijas ir atskaitīts tādēļ, ka ilgstoši tika pieļauta profesionālā pienākuma neizpilde, tāpēc par atskaitīšanas sekām atbildība ir jāuzņemas vienīgi pašam pieteicējam. Nav pamata atsaukties uz seku neatbilstību ar paša pieteicēja neizpildītā pienākuma nozīmību. To, cik nozīmīgs ir katrs personas pienākums un kādas sekas iestājas par tā neizpildi, nosaka likumdevējs.

Pieteicējs nepamatoti uzskata maksājumus kolēģijas uzturēšanai par privāttiesisku saistību. To, vai tiesiskā attiecība ir privāti tiesiska vai publiski tiesiska, nosaka piemērojamās tiesību normas. Ja pienākums vai tiesība ir noteikta publisko tiesību normā, tā ir publiski tiesiska.

Zvērināta advokāta statusu un pienākumus, tostarp pienākumu veikt maksājumus kolēģijas uzturēšanai, nosaka

Advokatūras likums, kas ir publisko tiesību norma, jo ir vērsta uz visas sabiedrības interesi, lai tiesību sistēmā darbotos profesionāli juridiskie pārstāvji – advokāti. Likums paredz, ka advokatūra ir organizēta pēc profesionālas pašpārvaldes principiem, proti, kolēģija ir advokātu pašpārvalde un kā tāda – publisko tiesību juridiskā persona. Kolēģija kā zvērinātu advokātu profesionālā pašpārvalde, lai tā spētu veikt savas publiski tiesiskās funkcijas un nodrošināt advokatūras pienācīgu darbību, tiek finansēta no pašu kolēģijas biedru maksājumiem.

Tas nozīmē, ka maksājumi kolēģijas uzturēšanai ir viens no advokātu profesionālajiem pienākumiem publisko tiesību jomā.

Tiesa atzina, ka pieteicējs nepamatoti šauri interpretē profesionālās darbības jēdzienu, būtībā nošķirot darbu ar klientiem no pienākumiem pret kolēģiju. Starp zvērināta advokāta profesionālajiem pienākumiem ir arī pienākumi pret citiem advokātiem un kolēģiju, tāpēc tas vien, ka no klientiem nav saņemtas sūdzības par pieteicēja profesionālo darbību, nenozīmē to, ka tā bijusi nevainojama. Pieteicējs ilgstoši un bez attaisnojoša iemesla nav pildījis savu no zvērināta advokāta profesionālā statusa izrietošo pienākumu laikus veikt maksājumus kolēģijas uzturēšanai vai vismaz laikus un bez īpaša padomes atgādinājuma lūgt maksājumu apmēru samazināt vai no tiem atbrīvot.

Tiesa piekrita padomes viedoklim, ka minētā pieteicēja rīcība ir vērtējama kā necieņa pret citiem advokātiem, kuri maksājumus veic savlaicīgi. Turklāt šāda pieteicēja attieksme ir konstatējama ilgstošā periodā, kas būtiski pārsniedz Advokatūras likuma 69.pantā noteikto sešu mēnešu termiņu.

Ja pieteicējam viņa pienākumu izpilde pret kolēģiju nebija prioritāte, tad tā bija paša pieteicēja izvēle, taču pieteicējam bija jārēķinās ar likumā paredzētajām maksājumu neveikšanas sekām.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norāda tādus pašus apsvērumus kā pieteikumā un turpmāk minētos iebildumus.

[7.1] Advokatūras likuma 69.pants un statūtu 2.4.apakšpunkts attiecas uz vairākiem atšķirīgiem gadījumiem, kas var būt par pamatu advokāta atskaitīšanai, taču tikai maksājumu neveikšanas gadījumā ir nepieciešama personas attieksmes un atbildības izvērtēšana. Norādītajā gadījumā atskaitīšana no zvērinātu advokātu kolēģijas ir atzīstama par sodu, bet sodu var piemērot tikai neatkarīga institūcija, kurai ir attiecīgā kompetence.

A r Lēmumu radītās juridiskās sekas ir vairāk ierobežojošas, nekā uzliekot sodu disciplinārlietas ietvaros par smagākiem pārkāpumiem.

Izslēgšana no zvērinātu advokātu skaita ne tikai liedz pildīt zvērināta advokāta pienākumus, bet arī atzīst advokāta iepriekšējo darbību, pieredzi un iegūtās zināšanas par „spēkā neesošām".

[7.2] Ja pieņemtu par pareizu tiesas sniegto interpretāciju, būtu jāsecina, ka par to pienākumu nepildīšanu, kas noteikti likuma piektajā sadaļā, nav iespējams ierosināt disciplinārlietu. Tāpat būtu jāsecina, ka pastāv divu veidu atbildība, t.i., disciplināratbildība un atskaitīšanas atbildība, lai gan likumā ir paredzēta tikai disciplināratbildība.

[7.3] Padome rīkojās publisko tiesību sfērā, tāpēc pieteicējam domātā korespondence bija jāsūta uz pieteicēja deklarēto dzīvesvietas adresi.

[7.4] Nav izvērtētas administratīvā akta juridiskās un faktiskās sekas. Pārsūdzētais Lēmums nesamērīgi ierobežo pieteicēja tiesības.

Panākt to, lai zvērināts advokāts savlaicīgi veic maksājumus kolēģijas uzturēšanai, ir iespējams, piemērojot pārkāpējam disciplināro atbildību.

Mantiska pienākuma nepildīšana pret kolēģiju nevar izraisīt smagākas sekas nekā tad, ja pieļauts tīšs likuma pārkāpums, klienta interešu apzināta neievērošana vai izdarītas krimināli sodāmas darbības.

[8] Rakstveida paskaidrojumā padome piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra spriedumam.

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka šajā gadījumā nepastāv objektīva nepieciešamība, lai noteiktu lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu objektīvai noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši savas procesuālās tiesības sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[11] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 10.novembra sprieduma motivācijai.

[12] Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem iebildumiem par pirmās instances tiesas spriedumu, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[13] Advokatūras likuma 69.pants noteic, ka zvērinātu advokātu atskaita no zvērinātu advokātu skaita pēc viņa iesnieguma vai sakarā ar viņa nāvi, vai pēc padomes iniciatīvas, ja viņš veselības stāvokļa dēļ nespēj veikt zvērināta advokāta pienākumus, kā arī ja vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nav izdarījis maksājumus kolēģijas uzturēšanai. Atskaitīšanas kārtību nosaka kolēģijas statūti.

Atskaitīšana no zvērinātu advokātu skaita, ja vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nav izdarīti maksājumi kolēģijas uzturēšanai, pieteicēja ieskatā ir uzskatāma par sodu.

Apgabaltiesa šādam viedoklim nevar piekrist.

Saskaņā ar Advokatūras likuma 18. un 19.pantā noteikto kolēģija ir neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija, kas apvieno visus Latvijā praktizējošos zvērinātus advokātus pēc profesijas principa.

Kolēģijas līdzekļus veido summas, kas tiek maksātas padomes noteiktajā kārtībā un apmērā par dalību kolēģijā (*Advokatūras likuma 22.pants*).

Secināms, ka kolēģija ir neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija, kas apvieno Latvijā praktizējošos zvērinātus advokātus, bet kolēģijas līdzekļus veido maksa par dalību kolēģijā. Dalība korporācijā ir brīvprātīga un apzināta izvēle, kuru persona izdara, kļūstot par zvērinātu advokātu. Savukārt maksa par dalību kolēģijā ir zvērināta advokāta pienākums pret savu profesionālo korporāciju, proti, tā ir advokāta korporatīvā darbība. Minētā pienākuma neizpildes sekas, kuras pieteicējam bija zināmas, ir atskaitīšana no korporācijas.

Ņemot vērā minēto, ir kļūdains pieteicēja viedoklis, ka atskaitīšana no zvērinātu advokātu skaita, ja vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nav veikti maksājumi kolēģijas uzturēšanai, būtu uzskatāma par sodu.

Sods vispārīgi ir piespiedu līdzeklis, bet, kā jau tika minēts iepriekš, dalība korporācijā ir personas brīva izvēle.

Ja persona neattaisnotu iemeslu dēļ ilgstoši nepilda savus pienākumus pret korporāciju (piemēram, nemaksā dalības maksu), ir pamats prezumēt, ka persona ir pārtraukusi savu dalību korporācijā. Tādējādi arī izskatāmajā gadījumā padomei bija pamats atsaukties uz Advokatūras likuma 69.pantu un izlemt jautājumu par pieteicēja atskaitīšanu no kolēģijas tāpēc, ka pieteicējs vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nebija veicis maksājumus kolēģijas uzturēšanai. Minēto padomes rīcību nav pamata uzskatīt par sodu. Nevienu personu nevar piespiest palikt korporācijā, taču, ja persona vēlas palikt profesionālajā korporācijā, tai ir pienācīgi jāizpilda savi pienākumi pret korporāciju.

[14] Advokatūras likuma 34.panta 2.punkts noteic, ka padome ved zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu, kā arī tiesas darbības teritorijā praktizējošo zvērinātu advokātu vecāko sarakstus un nodrošina šo sarakstu publisku pieejamību.

Tādējādi padomes pienākums ir nodrošināt zvērinātu advokātu saraksta publisku pieejamību, iekļaujot minētajā sarakstā aktuālo informāciju. Līdz ar to gadījumā, ja advokāts tiek izslēgts no zvērinātu advokātu skaita, par šādu faktu jābūt pieejamai informācijai. Pretējā gadījumā var tikt skartas, piemēram, potenciālo vai esošo klientu intereses, jo tiem nerodas iespēja noskaidrot, vai attiecīgā persona ir tiesīga praktizēt kā zvērināts advokāts.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nevar piekrist pieteicēja viedoklim, ka izskatāmajā gadījumā pēc analoģijas tiek piemērota kārtība, kādā tiek izskatītas disciplinārlietas un izpildīti lēmumi par disciplinārsodu piemērošanu.

[15] Pieteicējs uzskata, ka padomei visa viņam domātā korespondence bija jāsūta uz viņa deklarēto dzīvesvietas adresi.

Apgabaltiesa norāda, ka šajā gadījumā būtiska nozīme ir tam apstāklim, ka komunikācija starp pieteicēju un padomi faktiski ir jāvērtē kā komunikācija starp profesionālās korporācijas biedru un korporāciju. Pieteicējs kā zvērināts advokāts padomei bija norādījis savas prakses vietas adresi.

Ņemot vērā minēto, padomei bija pamats paļauties uz to, ka pieteicējs savā prakses vietas adresē ir sasniedzams.

Advokatūras likuma 68.pants paredz, ka par savas prakses vietas adreses maiņu zvērināts advokāts paziņo padomei.

Tādējādi ārējā normatīvajā aktā zvērinātam advokātam imperatīvi ir noteikts pienākums paziņot padomei savas prakses vietas adresi. Nekādus izņēmumus no minētā likumdevējs likumā nav paredzējis.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs vairs nebija sasniedzams padomei norādītajā adresē, jo bija to mainījis, taču jauno prakses vietas adresi pieteicējs padomei nebija paziņojis. Tādējādi pieteicējs nebija izpildījis obligātu prasību, kas ir noteikta likumā.

[16] Apgabaltiesa konstatē, ka, lai arī pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas (*sk. arī šā sprieduma 15.punktu*), tomēr padome ir uzklausījusi pieteicēja argumentus un ir tos izvērtējusi (*lietas 58.-59.lapa*). Iemesls, kādēļ sākotnēji pieņemtais lēmums netika pārskatīts, bija padomes secinājums, ka pieteicējs jau ilgstoši nepildīja savus pienākumus bez attaisnojoša iemesla.

Apgabaltiesa nevar piekrist arī pieteicēja iebildumiem par to, ka Lēmums nav samērīgs.

No Advokatūras likuma 69.panta izriet, ka zvērinātu advokātu atskaita no zvērinātu advokātu skaita pēc padomes iniciatīvas, ja vairāk par sešiem mēnešiem neattaisnotu iemeslu dēļ nav izdarīti maksājumi kolēģijas uzturēšanai.

Ievērojot minēto, secināms, ka izskatāmajā gadījumā padomei bija jāizdod obligātais administratīvais akts, jo bija iestājušies Advokatūras likuma 69.pantā minētie apstākļi. Likumdevējs nav paredzējis padomei izvēles iespējas, lemjot par advokāta atskaitīšanu. Tādējādi ar šādu administratīvo aktu radīto tiesisko seku samērīgumu jau ir apsvēris likumdevējs,

atzīstot, ka tās ir samērīgas.

Apgabaltiesa šajā lietā nekonstatē tādus ārkārtas apstākļus, kurus nevarēja paredzēt likumdevējs un kuri dotu tiesisku pamatu, lai izskatāmo gadījumu atzītu par netipisku.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 2017.gada 4.aprīļa lēmuma Nr.69 (protokols Nr.5) atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane